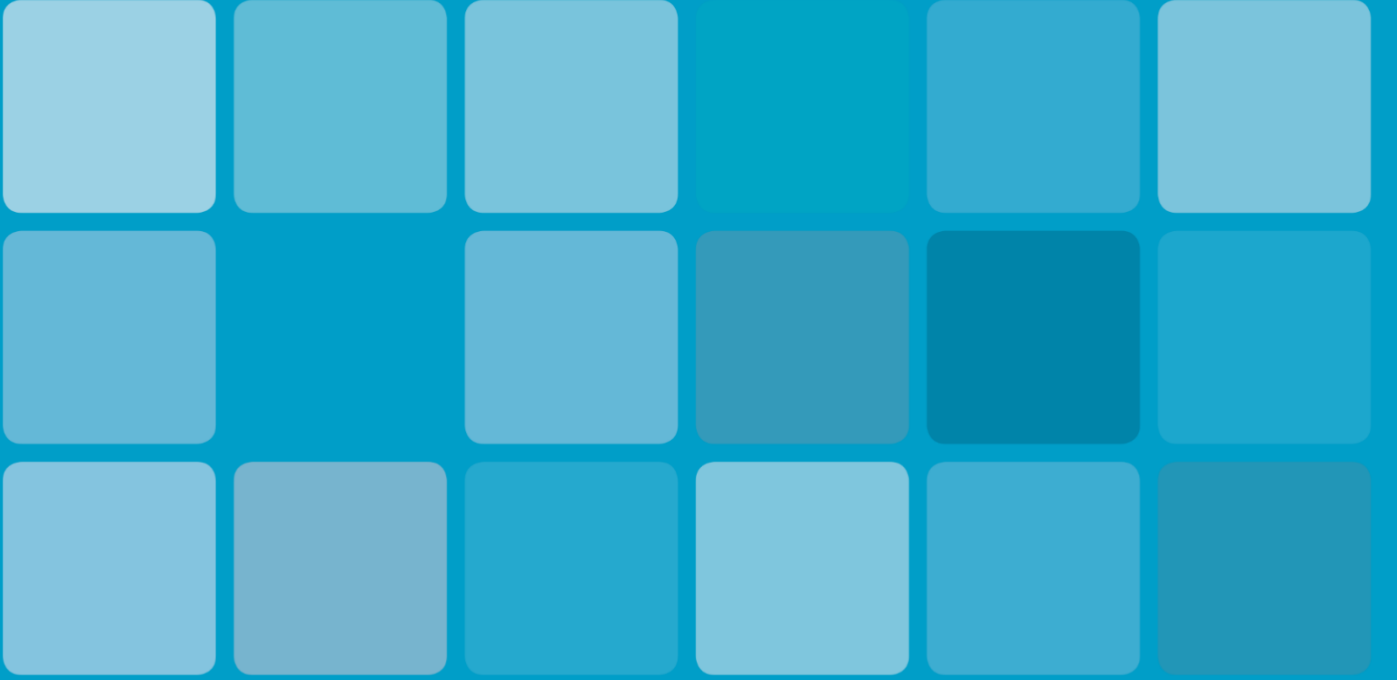

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Temel Eğitim Genel Müdürlüğü

**YAZARLIK VE YAZMA BECERİLERİ DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI**

(Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Temel Eğitim Genel Müdürlüğü**

**YAZARLIK VE YAZMA BECERİLERİ DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI
(Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)**

İÇİNDEKİLER

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI	3
ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI	3
ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ	3
DEĞERLERİMİZ	4
YETKİNLİKLER	4
ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	5
BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI	6
SONUÇ.....	7
YAZARLIK VE YAZMA BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASI	7
1. YAZARLIK VE YAZMA BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖZEL AMAÇLARI.....	7
2. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR	8
ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI.....	9
1. HAZIRLIK.....	10
2. PLANLAMA VE YAZMA TASLAĞI OLUŞTURMA	10
3. GELİŞTİRME (GÖZDEN GEÇİRME, DÜZENLEME)	11
4. DÜZELTME.....	11
5. SUNUM (YAYIMLAMA, PAYLAŞMA).....	12
1. YETERLİLİK: HAZIRLIK.....	13
2. YETERLİLİK: PLANLAMA	13
3. YETERLİLİK: GELİŞTİRME	13
4. YETERLİLİK: DÜZELTME.....	14
5. YETERLİLİK: SUNUM (YAYIMLAMA, PAYLAŞMA).....	15

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır. Bu nitelik dokusuna sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanımlara ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Her iki gruptaki kazanım ve açıklamalar da ilgili disiplinin yetkin, güncel, geçerli ve eğitim öğretim sürecinde hayatla ilişkileri kurulabilecek niteliktedir. Bu kazanımlar ve sınırlarını belirleyen açıklamaları, sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatla değerler, beceriler ve yetkinlikler çevresinde bütünleşmiş bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde ifade edilen “Türk Millî Eğitimiminin Genel Amaçları” ile “Türk Millî Eğitimiminin Temel İlkeleri” esas alınarak hazırlanmıştır.

Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak
4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak.

ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kuran bağlantı ve ufuk işlevi görmektedir. Değerlerimiz toplumumuzun millî ve manevi kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlarmıza aktaracağımız öz mirasımızdır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkı vermesini sağlayan eylemsel bütünlüklerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori-pratik bütünlüğündeki asli parçamızı oluşturur. Güncellik içinde öğrenme öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan değerlerimizin

ve yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlük kazanma araç ve platformlarıdır; günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla arızidir ve bu sebeple de sürekli gözden geçimelerle güncellenir, yenilenir.

DEĞERLERİMİZ

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünümüze ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatımızın rutin akışında ve karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağıdır.

Bir toplumun geleceğinin, değerlerini benimsemiş ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlarına bağlı olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Bundan dolayı eğitim sistemimiz her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırma amacıyla hareket eder. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarılı, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek asli görevidir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki işlevini, öğretim programlarını da kapsayan eğitim programıyla yerine getirir. “Eğitim programı”; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Öğretim programlarında bu anlayışla değerlerimiz, ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

YETKİNLİKLER

Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde (TYÇ) belirlenmiştir. TYÇ sekiz anahtar yetkinlik belirlemekte ve aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

1)Anadilde iletişim: Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır.

2)Yabancı dillerde iletişim:Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem de yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim, öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürlerarası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Bireyin yeterlilik seviyesi, bireyin sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları ile farklı diller arasında değişkenlik gösterecektir.

3)Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler:Matematiksel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapılmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.

Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

4) Dijital yetkinlik: İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsar. Söz konusu yetkinlik, bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.

5) Öğrenmeyi öğrenme: Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme, bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.

6) Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler: Bu yetkinlikler kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yetkinlikleri içermekte; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiye, demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.

7) İnisiyatif alma ve girişimcilik: Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade eder. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olma ve iyi yönetimi desteklemeyi de kapsar.

8) Kültürel farkındalık ve ifade: Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin önemini takdiridir.

ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Hiçbir insan bir başkasının birebir aynısı değildir. Bu sebeple öğretim programlarının ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinin “herkese uygun”, “herkes için geçerli ve standart olması” insanın doğasına terstir. Bu sebeple ölçme ve değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi şarttır. Öğretim programları bu açıdan bir yol göstericidir. Öğretim programlarından ölçme değerlendirmeye ait bütün unsurları içermesini beklemek gerçekçi bir beklenti olarak değerlendirilemez. Eğitimde çeşitlilik; birey, eğitim düzeyi, ders içeriği, sosyal ortam, okul imkânları vb. iç ve dış dinamiklerden ciddi şekilde etkilendiği için, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının etkililiğini sağlamada öncelik öğretim programlarından değil öğretmen ve eğitim uygulayıcılarından beklenir. Bu noktada özgünlük ve yaratıcılık öğretmenlerden temel beklentidir.

Bu bakış açısından hareketle öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılacak ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde, gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.
3. Eğitimde ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
4. Bireysel farklılıklar gerçeğinden dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genel geçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencinin akademik gelişimi tek bir yöntemle veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.
5. Eğitim sadece “bilme (bilişsel)” için değil, “hissetme (duygu)” ve “yapma (eylem)” için de verilir; dolayısıyla sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
6. Çok odaklı ölçme değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.
7. Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde insanın çok yönlü gelişimsel özelliklerine dair mevcut bilimsel bilgi ve birikim dikkate alınarak bütün bileşenler arasında ahengi dikkate alan harmonik bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu bağlamda bazı temel gelişim ilkelerine değinmek yerinde olacaktır.

Öğretim programları, insan gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve gelişimin hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarında, her yaş döneminde bireylerin gelişim özelliklerini dikkate alarak destekleyici önlemler alınması önerilmektedir.

Gelişim, hayat boyu sürse de tek ve bir örnek yapıda değildir. Evreler hâlinde ilerler ve her evrede bireylerin gelişim özellikleri farklıdır. Evreler de başlangıç ve bitişleri açısından homojen değildir. Bu sebeple programlar olabildiğince bunu göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Programların amaçlarını ve kazanımlarını gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenir.

Gelişim dönemleri ardışık ve değişmeyen bir sıra izler. Her evrede olup bitenler takip eden evreleri etkiler. Öte yandan bu ardışıklık belirli yönelimlerle karakterize edilir: basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan soyuta doğru gelişim gibi. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan kazanım ve becerilerin ön şart ve ardıllığı noktasında dikkate alınmış hem de sınıflar düzeyinde derslerin dağılımlarında ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinindedir. Söz gelimi dil gelişimi düşünce gelişimini etkiler ve düşünce gelişiminden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden, öğrencinin edindiği bir kazanımın, gelişimde başka bir alanı da etkileyeceğini dikkate alması beklenir.

Öğretim programları bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Kalıtsal, çevresel ve kültürel faktörlerden kaynaklanan bireysel farklılıklar ilgi, ihtiyaç ve

yönlenme açısından da kendini belli eder. Öte yandan bu durum bireylerarası ve bireyin kendi içindeki farklılıkları da kapsar. Bireyler hem başkalarından farklılık gösterir hem de kendi içindeki özellikleri ile farklıdır. Örneğin bir bireyin soyut düşünme yeteneği güçlü iken aynı bireyin resim yeteneği zayıf olabilir.

Gelişim hayat boyu sürmekle birlikte bu gelişimin hızı evrelere göre değişkendir. Hızın yüksek olduğu zamanlar gelişim açısından riskli ve kritik zamanlardır. Bu sebeple öğretmenlerin gelişim hızının yüksek olduğu zamanlarda öğrencinin durumuna daha duyarlı davranması beklenir. Söz gelimi ergenlik dönemi kimlik edinimi için kritik dönemdir ve eğitim bu dönemde kimlik edinimini destekleyici sosyal etkileşimleri artırır ve yönetir.

SONUÇ

Elimizdeki programları güncelleme sürecinde hangi işlemlerden ve aşamalardan geçtiğimiz üzerine bilgi vermek de yerinde olacaktır. Bu bağlamda:

- Farklı ülkelerin son yıllarda benzer gerekçelerle yenilenip güncellenen öğretim programları incelenmiş,
- yurt içinde ve yurt dışında eğitim öğretim ve programlar üzerine yapılan akademik çalışmalar taranmış,
- başta Anayasamız olmak üzere ilgili mevzuat, kalkınma planları, hükümet programları, şûra kararları, siyasi partilerin
- programları, sivil toplum kuruluşları ve sivil araştırma kurumları tarafından hazırlanan raporlar vb. dokümanlar analiz edilmiş,
- Millî Eğitim Bakanlığı programlar ve öğretim materyalleri daire başkanlıkları tarafından geliştirilen anketler aracılığıyla öğretmen ve yöneticilerin programlar ve haftalık ders çizelgelerine yönelik görüşleri toplanmış,
- illerden gelen her bir branşla ilgili zümre raporları incelenmiş,
- branşlara yönelik açık uçlu sorulardan oluşan ve elektronik ortamda erişime açılan anket verileri derlenmiş,
- eğitim fakültelerimizin branşlar ölçeğinde hazırladıkları raporlar incelenmiş,

bütün görüş, öneri, eleştiri ve beklentiler, Bakanlığımızın ilgili birimlerinden uzman personel, öğretmen ve akademisyenlerden oluşan çalışma gruplarınca değerlendirilmiştir. Yapılan tespitler doğrultusunda öğretim programlarımız gözden geçirilip güncellenmiş ve yenilenmiştir. Programların uygulanmasına 2018-2019 eğitim öğretim yılı itibarıyla topyekûn geçilecek ve sonrasında yapılacak izleme değerlendirme sonuçlarına göre yine gerekli güncellemeler yapılacaktır. Böylelikle programlarımızın gelişmelerle ve bilimsel, sosyal, teknolojik vb. ihtiyaçlarla koşutluğunun sürekliliği sağlanmış olacaktır.

YAZARLIK VE YAZMA BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASI

1. YAZARLIK VE YAZMA BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖZEL AMAÇLARI

Yazarlık ve Yazma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nın amacı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen Türk Millî Eğitimi'nin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri doğrultusunda öğrencilerin

1. Türkçeyi, yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarını sağlamak,
2. Duygu, düşünce, hayal ve izlenimlerini yazılı olarak anlatma becerilerini ve alışkanlıklarını geliştirmek,
3. Bilimsel, yapıcı, eleştirel ve yenilikçi düşünme; tahmin etme, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, anlama, değerlendirme, karar verme ve ürüne dönüştürme becerilerini geliştirmek,

4. Yazma etkinlikleri ile söz varlığını zenginleştirmek; Türkçeyi bilinçli ve estetik kullanmalarını sağlamak,
5. Grup çalışmaları ile iletişim kurma, iş birliği yapma, paylaşma ve girişimcilik gibi sosyal becerilerini geliştirmek,
6. Basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme ve seçme, bilgiyi kullanma ve yeniden dönüştürme becerilerini geliştirmek,
7. Millî, manevî, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal, estetik ve sanatsal değerlere önem vermelerini sağlamak; millî ve evrensel duygu ve düşüncelerini güçlendirmektir.

2. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

Yazarlık ve Yazma Becerileri için benimsenen süreç temelli yazma modeli, geleneksel yöntemde olduğu gibi ürün odaklı değildir. Süreç temelli yazma modeli beş aşamadan oluşur. Bu aşamalar arası geçişler doğrusal ilerlemez. Bir aşama tamamlanmadan diğer yazma aşamasına geçilmez. Planlama, geliştirme aşamalarını tamamlamak ve sağlamlaştırmak için tekrar hazırlık aşamasına dönülebilir, yazıya yeni fikirler eklenebilir. Yazılı anlatım çalışması birkaç taslaktan sonra tamamlanır. Bunun için her taslakta öğrenci yazısını yeniden planlayabilir, geliştirebilir ve tekrar tekrar düzelterek son şeklini verebilir. Burada amaç, ürün odaklı yazma yaklaşımlarındaki gibi bir yazılı anlatım çalışması ortaya koymak değil, öğrencinin yazma sürecini kendi kendine ve bilinçli bir şekilde yürütebilme becerisini geliştirmektir.

Yazma etkinlikleri, öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun olarak seçilmelidir. Örneğin beşinci sınıflar için 6-8 kelimelik cümlelere ve 1-2 paragraflık yazılı anlatım etkinlikleri ve öyküleyici anlatım metinlerine yönelik çalışmalara yer verilebilir. Altıncı sınıfta 8-10 kelimelik cümlelerden ve 2-3 paragraflık yazılı anlatım etkinliklerinden oluşan hem öyküleyici hem bilgilendirici yazılı anlatım çalışmaları yaptırılabilir. Yedinci ve sekizinci sınıflarda 12 ve üzeri kelimelik cümleler, 3-4 paragraflık öyküleyici, bilgilendirici yazılı anlatım çalışmaları ile öğrencilerin proje görevlerini hazırlama becerilerini geliştirmeye yönelik bilimsel yazma etkinliklerine yer verilebilir. Yazma etkinlikleri, öğrencilerin ilgisini çekecek ve sınıfta öğretmenin kolay uygulayabileceği nitelikte olmalıdır. Etkinlikler öğrencide düşünme, karşılaştırma, bir araya getirme gibi becerileri kazandıracak şekilde olmalıdır. Yazılı anlatım çalışmalarını geliştirme ve düzeltme aşamalarında öz, akran ve grupta değerlendirme etkinliklerine yer verilmelidir.

ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI

Yazarlık ve Yazma Becerileri Dersi Öğretim Programı yeterlilik temelli hazırlanmıştır. Yazarlık ve Yazma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda Öğrenme Yeterlilikleri (1) Hazırlık, (2) Planlama, (3) Geliştirme, (4) Düzeltme ve (5) Sunum'dur.

Tablo: Yazarlık ve Yazma Becerileri Dersi Öğretim Programı Yeterlilik Adları, Kazanım Sayıları Öngörülen Süre/Ders Saati ve Ders Saati Yüzdeleri

Yeterlilik Sırası	Yeterlilik Adı	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Süre Oranı %
1	Hazırlık	8	19	26
2	Planlama	4	9	13
3	Geliştirme	8	19	26
4	Düzeltme	6	14	19
5	Sunum	5	11	16
Toplam		31	72	100

Öğrenme Yeterlilikleri

Yazma becerisi diğer dil becerilerine göre uygulama çalışmaları gerektirdiği için biraz daha yavaş gelişir. Öğrencilerin yazma becerisini etkin kullanabilmeleri ve programda hedeflenen yeterliliklere ulaşabilmeleri çeşitli yazma uygulamalarıyla mümkün olabilir. Yazma becerisinin sadece uygulama olduğu düşünülmemeli, bunun bir bilgi, birikim ve dili etkili kullanmayı gerektirdiği göz önüne alınmalıdır. Bunun için yazma sürecinin ilk aşamalarında yazılı anlatımda plan fikrini kazandırmak, her metnin bir anlatım planı olduğunu sezdirmek ve ona uygun metni geliştirmek, tamamlamak, değiştirmek gibi etkinliklerden yararlanılabilir. Bunun için öğretmen, “metin tamamlama, metne yeni bir son yazma, bilgilendirici ve hikâye edici metinlerde bakış açısı ve anlatıcıyı değiştirme, bir yazınsal türü başka bir anlatım türüne dönüştürme, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden yazma” gibi farklı yazma etkinlikleri kullanabilir.

Yazma sürecinin istenen amaçlara ulaşabilmesi için çalışmalar; yazmaya hazırlık, yazılı anlatımı planlama, gözden geçirme ve geliştirme, düzeltme ve sunum gibi süreçleri öğrencinin işletmesini sağlayacak, öğrenciye kendi kendine yazabilme becerisi edindirecek şekilde tasarlanır. Yazma çalışmalarının öğretmen rehberliğinde yapıcı eleştiri ve önerilerle geliştirilmesi önemlidir. Bunun için programda “süreç temelli yazma modeli” esas alınmıştır. Buna göre yazma süreci ile ilgili yeterlilikler beş ana başlığa ve onlara ait alt kazanımlara ayrılmıştır.

1. Hazırlık

Hazırlık çalışmaları kısa süreli ve uzun süreli olmak üzere iki şekilde yapılabilir. Kısa süreli ön hazırlık, yazmadan hemen önce yapılabilecek, beş on dakikalık bir sürede gerçekleştirilir. Bu çalışma, öğrencileri güdülemek, ilgilerini çekmek ve onları yazılı anlatıma yönlendirmek için yapılır. Uzun süreli yapılacak ön hazırlık ise aşama aşama gelişecek, belli aralıklarla tekrarlanacak, öğrencilerin yazılı anlatım problemlerini belirleyecek nitelikte sürdürülür.

Öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini geliştirmek için yapılabilecek çeşitli kısa süreli ön hazırlık çalışmaları vardır. Bunlar:

1. Beyin fırtınası yaparak ön hazırlık çalışması
2. Kümeleme ve listeleme yöntemi ile ön hazırlık çalışması
3. Örnek metinden hareketle ön hazırlık çalışması
4. Resimleri kullanarak ön hazırlık çalışması
5. Soru-cevap tekniğiyle ön hazırlık çalışması
6. Tartışma, konuyla ilgili küçük veya büyük grup tartışması yöntemiyle ön hazırlık çalışması.

Hazırlık aşamasında öncelikle yazma amacı belirlenmelidir. Yazma amacı konuya ve okuyucu özelliğine göre değişebilir. Yazma amacı ve konu belirlemede beyin fırtınası, kümeleme, listeleme vb. teknikler kullanılabilir. Yazılı anlatım türü öğretmen ve öğrenci iş birliğiyle oluşturulduktan sonra yazma konusu tartışılır ve konu sınırlandırmasına gidilir. Konu sınırlandırması yazma öncesi hazırlık aşamasında yapılacak araştırmalar boyunca konuşma, düşünme, okuma, dinleme, görüş belirleme etkinlikleri çerçevesinde yapılır.

2. Planlama ve Yazma Taslağı Oluşturma

Hazırlık aşamasında konu, yazma amacı ve bunu destekleyen ana maddeler belirlendikten sonra yazma taslağı oluşturma aşamasına geçilir. Öğrencilerin anlatım planı oluşturabilmeleri için onlara yeteri kadar zaman verilir. Bir yazma taslağı ile konunun ana ve alt başlıkları; kısa yazılar için giriş, gelişme ve sonuç bölümleri belirlenir.

Öğrencilerden yazma taslağı oluştururken düşünceleri hemen not etmeleri, sonra bu düşünceler arasından seçim yapmaları, seçtikleri düşünceleri hangi bölümlerde işleyeceklerini belirlemeleri istenir. Çünkü yazılı anlatım planı yapmak, metinde tutarlılığı ve anlam bütünlüğünü sağlar, yazarken konu dışına çıkmayı ve zaman kaybını önler.

Öğretmen, öğrencilerin yazılı anlatım taslağını nasıl planladıklarını denetlemek için onların yanına giderek planlarını gözden geçirir. "Sence konuyu bu şekilde işlemek doğru mu, neden burada bu bölüme yer vereceksin, burada bu düşünceyi veya olayı işlemeyi neden uygun görüyorsun?" vb. sorularla onların yazılı anlatım çalışmalarını bilinçli eylemlerle sürdürmeleri konusunda farkındalık kazandırır. Yazılı anlatım planının yazıya geçirilmesi için öğrencilere yeteri kadar süre verilir.

Ayrıca metnin genelini ve konuyu yansıtabilen bir başlığın da öğrenciler tarafından tespit edilmesi istenir.

3. Geliştirme (Gözden Geçirme, Düzenleme)

Öğretmen, yazma taslağı ile ilgili olarak öğrencilerle görüşmeler yapmalıdır. Bu görüşmeler, öğrencilerin nasıl bir taslak oluşturdukları ve konuyu nasıl ele aldıkları ile ilgili olmalıdır. Görüşmeler esnasında öğretmen, öğrencilerin yazılarında nelerin olması gerektiğini doğrudan söylememelidir. Öğrencilerin oluşturdukları yazı taslakları hakkında yargı bildirmekten kaçınmalıdır. Öğretmen, mümkün olduğunca bütün öğrencilerle yazı taslakları hakkında görüşmeler yapmalıdır. Bu görüşmelerde öğrencilere güven vermek için onlarla göz teması kurmalı ve bu aşamada harcanacak zamanı kontrol edebilmek için öğretmen, öğrencileri yanına çağırmak yerine onların yanına gitmelidir.

Bu aşamada öğretmen, şu sorularla öğrencilerinin yazma taslaklarını daha anlaşılır ve planlı kılabilir: “Bu konuyu biraz daha açar mısın? Burada ne anlatmak istiyorsun? Bu kısmı bana tekrar okur musun? Bu bölümde söylemeye çalıştığın en önemli şey nedir? Oluşturduğun yazma taslağında en önemli gördüğün yer neresidir, bunu daha iyi nasıl vurgularsın? Bu bölüm senin için neden önemli? Sence bu bölüm, yazını okuyacaklar için de önemli midir? Bu bölümde okurun neler bilmesini veya neler hissetmesini istedin? Konuyla ilgili olarak daha farklı neler söyleyebilirsin? Yazında yer verdiğin bütün bilgiler sence önemli mi? Yazında gereksiz gördüğün bölümler var mı? Yazına en uygun başlık ne olabilir? Sence yazının ana düşüncesi nedir? Sence yazında anlaşılmayan noktalar nelerdir? Yazının ana düşüncesi değişirse ne olur?” Bu sorularla eksiklikleri olan öğrencilerin yazma sürecinin önceki aşamalarına geri giderek eksikliklerini tamamlamaları sağlanır. Bu sorular yazma sürecinde öğrencilerin daha bilinçli olmalarını sağlar.

Öğrenci-öğretmen görüşmesinden sonra, öğrenciler yazılı anlatım çalışmasını yapar. Öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarını düzenlemeleri için kendi kendilerine şu soruları sormaları da istenir:

“Bu yazıyı daha iyi nasıl yazabilirim? Bu yazı anlaşılır mı? Bu yazının bir giriş, gelişme ve sonuç bölümü var mı? Konuyla ilgili olarak daha farklı nelere yer verebilirim? Yazımı desteklemek için kullandığım ifadeleri yerli yerinde kullanmış mıyım? Konuyla ilgili öğretmenle yaptığım görüşme, beklentilerimi karşılıyor mu?”

4. Düzeltme

Bu basamakta yazılı anlatım ürünündeki cümle ve paragrafların mantıksal bir bütünlük içinde sıralanması, düşünceyi geliştirme yollarının doğru kullanılması, alıntı tekniklerinin doğru ve amacına uygun yapılması ve metnin anlamsal bütünlüğü kontrol edilir. Anlatımda tutarlılık ve anlamsal bütünlük yönünden yazıdaki ifadeler gözden geçirilir. İfadeler genelden özele veya özelden genele doğru sıralanır. Bu yönlerden ele alındıktan sonra yazının ilgi çekici olmayan bölümleri tespit edilerek bu bölümlerin ilgi çekici hâle getirilebilmesi için nelerin yapılabileceği üzerine öğrencilerin düşünmesi sağlanır. Ardından öğrencilerden yazılarına uygun başlıklar bulmaları veya yazılarının başlıklarını yeniden düzenlemeleri istenir.

Düzenlemenin ardından dil ve anlatım yönünden yapılan yanlışlar düzeltilir. Bu aşamada değerlendirme yapmak amacıyla öğrencilere akran değerlendirmesi yapmaları veya üç dört kişilik gruplar oluşturup birbirlerinin yazılarını tek tek sesli okuyarak değerlendirmeleri söylenir. Her öğrencinin okuduğu metin hakkındaki düşüncelerini nedenleriyle birlikte bir kâğıda not alması, yaptığı değerlendirmeyi daha sonra grupta ve arkadaşıyla paylaşması sağlanır. Bu aşamada öğrencilerden eleştirileri dinlemeleri ve bunları

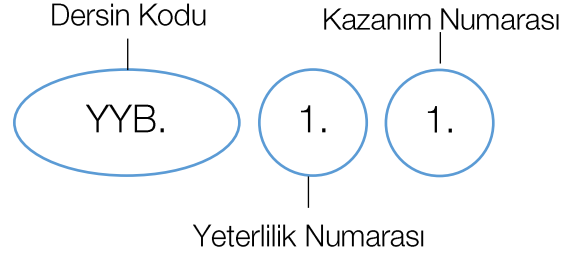
dikkate alarak yazılarını düzeltmeleri istenir. Sınıf mevcudu fazla olan gruplarda örnek yazılar projeksiyon, yansı veya etkileşimli tahta kullanılarak hatalar üzerinde genel bir değerlendirme ve düzeltme yapılabilir. Son olarak öğretmen tarafından akran veya grubun görüşleri alınır, gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra yazılı anlatım çalışması tamamlanır.

Düzeltilme çalışmalarının son aşamasında yazılı anlatım ürünlerinde yazım, noktalama, yazının görsel sunumu ve kâğıt üzerindeki konumu (şekil özellikleri) bakımından düzeltme yapılır ve sunum aşamasına geçilir.

5. Sunum (Yayımlama, Paylaşma)

Planlı Yazma ve Değerlendirme aşamalarına göre ortaya çıkan ürünlerin yayımlanması ile yazma süreci tamamlanır. Ortaya çıkan ürünler sınıf panolarında, duvar gazetelerinde, okulun veya sınıfın internet sayfasında, okul dergisinde, yerel gazetelerde vb. yerlerde yayımlanabilir. Sürecin başarı ile tamamlanması öğrencilerin yazmaya karşı güdülenmeleri ve cesaret kazanmaları, özgüvenlerinin artması, edebiyata karşı olumlu tutum geliştirmeleri, noktalama ve yazım kurallarına dikkat etmeleri, kaynaklardan yararlanma alışkanlığını kazanmaları, eleştiriye açık olmaları ve başarıya duygusunu tatmaları vb. açısından önemlidir.

Programın okunmasında “YYB”, Yazarlık ve Yazma Becerileri dersini göstermektedir. Kazanımlarla ilgili sınırlamalar ve açıklamalar kazanımı izleyen satırda ifade edilmiştir. Kazanımların yapısı aşağıda gösterilmiştir:

KAZANIMLAR VE AÇIKLAMALAR

1. YETERLİLİK: HAZIRLIK

YYB.1.1. Yazılı anlatım öncesinde bir konu belirler.

YYB.1.2. Yazma konusu ile ilgili anahtar kelimeleri, temel kavramları belirler.

YYB.1.3. Yazma konusunu sınırlandırır.

YYB.1.4. Yazma amacını belirler.

YYB.1.5. Yazısının hedef kitlesini ve türünü belirler.

YYB.1.6. Yazma konusu ile ilgili araştırma yapar.

YYB.1.7. Yazısı ile ilgili farklı kaynaklardan yararlanır.

Yazma konusu ile ilgili yeteri kadar bilgi sahibi olmak ve yeni fikirler üretmek için İnternet, gazete, dergi, kitap, ansiklopedi, uzman kişi vb. kaynaklardan yararlanmaya yönlendirilir.

YYB.1.8. Yazısı ile ilgili topladığı bilgileri düzenler.

2. YETERLİLİK: PLANLAMA

YYB.2.1. Yazısına uygun bir yazma planı oluşturur.

YYB.2.2. Yazısının ana ve alt başlıklarını belirler.

Öğrencilerin hazırlayacağı proje ödevlerinde ve birkaç paragrafı geçen yazılarında ana konuya, alt başlıklara ayırma becerisi kazandırılır.

YYB.2.3. Yazısının anlatım planını oluşturur.

YYB.2.4. Yazısının bölümleri arasında bütünlüğü sağlar.

3. YETERLİLİK: GELİŞTİRME

YYB.3.1. Yazısının tür özelliklerine uygun bir anlatım biçimi ile giriş yapar.

a) Anlatım biçimlerinin öğretimi için Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerden yararlanılabileceği gibi öğretmen, sınıfa örnek metinler getirerek bunlar üzerinden benzer yazılı anlatım çalışmaları yapar. Böylelikle öğrencilerin, anlatım biçimlerinin temel özelliklerinin farkına varmaları sağlanır; önceki bilgileri pekiştirilir ve sağlaştırılır. Yazarlık ve Yazma Becerileri derslerinde belirlenen yazma konusuna ve türüne uygun "açıklama, betimleme, öyküleme, tartışma" gibi anlatım biçimlerinden uygun olanları kullanmaları sağlanır.

b) 5 ve 6. sınıflarda öğrencilere öyküleyici, bilgilendirici ve şiir türündeki metinlerin genel özellikleri öğretilir. Yazılı anlatımlarında masal, anı, öykü; deneme, söyleşi gibi edebî türlerin bütün özelliklerini yansıtılmaları beklenmez.

Aynı şekilde 7 ve 8. sınıflarda öğrenciler, edebî türlerle ilgili özellikleri yansıtan deneme (tartışmacı anlatım), makale (kanıtlayıcı anlatım) türlerine uygun yazılı anlatım çalışmalarını yapmaya yönlendirilir fakat öğrencilerden türün bütün özelliklerini yansıtmaları beklenmez.

YYB.3.2. Yazısının ana düşüncesini yardımcı düşüncelerle destekler.

YYB.3.3. Yazısında düşüncüyü geliştirme yollarından yararlanır.

a) Tanımlama, örnekleme, tanık gösterme, karşılaştırma, sayısal verilerden yararlanma.

b) Öğrenciler, 5 ve 6. sınıflarda tanımlama, örnekleme tekniklerini genel özellikleri ile kullanmaya özendirilir. 7 ve 8. sınıflarda ise öğrencileri zorlamadan yazılı anlatımlarında tanık gösterme, alıntı yapma, karşılaştırma ve sayısal verilerden yararlanma gibi teknikleri de kullanmaları için rehberlik edilir. Bu aşamada amaç herhangi bir kaynaktan alıntı yapmak değil, öğrencilerin düşüncelerini destekleyecek kanıtları yazılarında kullanabilme becerilerini geliştirmektir.

YYB.3.4. Yazısının bölümleri arasında uygun geçişler yapar.

YYB.3.5. Yazısında anlaşılmayan bölümleri düzenler.

Yeteri kadar örneklenmeyen ve açık olmayan bölümlerin geliştirilmesi istenir.

YYB.3.6. Yazısını konuyla ilgisiz ayrıntılara girmeden ve tekrara düşmeden yazar.

YYB.3.7. Yazısında ilgi uyandıran bilgi, düşünce ve olaylara yer verir.

YYB.3.8. Yazısını etkileyici bir şekilde bitirir.

4. YETERLİLİK: DÜZELTME

YYB.4.1. Yazısında düşünce ve olayları birbiriyle tutarlı sıralar.

YYB.4.2. Yazısında anlatım bozukluğu olan cümleleri düzeltir.

Öğrencinin, bağlama uygun kullanılmayan kelime ve kelime gruplarının, bağlaçların, özne ve nesne ile uyumlu olmayan yüklemlerin farkına varması ve düzeltilmesi sağlanır. Anlatım bozukluğu konusu ile ilgili ayrıntıya girilmez, Türkçenin doğru kullanımı özendirilir.

YYB.4.3. Yazısında neden-sonuç, amaç-sonuç ilişkilerini doğru kurar.

YYB.4.4. Yazısında bağlama uygun sözcükler kullanır.

Bağlama uygun sözcükler, deyimler, atasözleri ve bağlama öğelerini doğru kullanmaları sağlanır.

YYB.4.5. Yazısında noktalama işaretlerini doğru kullanır.

YYB.4.6. Yazısında yazım kurallarına uyar.

5. YETERLİLİK: SUNUM (YAYIMLAMA, PAYLAŞMA)

YYB.5.1. Yazısını türün özelliklerine uygun düzenler.

Bilgilendirici metinleri paragraflar, öyküleyici metinleri bölümler, şiir metinlerini kıtalar veya parçalar hâlinde düzenlemesi sağlanır.

YYB.5.2. Yazısında düzgün ve okunaklı bir yazı kullanır.

Yazısını yayımlayacağı sınıf-okul panosu, dergi, gazete, çoklu medya vb. ortamlarına uygun büyüklük ve karakterde yazı biçimi kullanmaları sağlanır.

YYB.5.3. Yazısında sayfa düzenine dikkat eder.

YYB.5.4. Yazısında kullandığı başlık ve görselleri ilgi çekici şekilde düzenler.

YYB.5.5. Yazdıklarını paylaşır.

Yazdıklarını sınıf panosu, okul dergisi, çoklu medya vb. ortamlarda paylaşmaları sağlanır.

